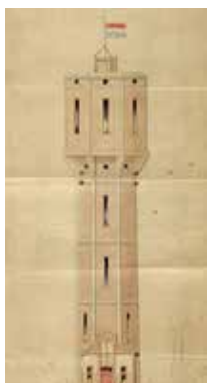

Inhoud

Het pomphuis. Van machinegebouw tot werkruimte voor de HVHB 3

Ellen Kerkvliet

Het raadsel van de ceder 10

Anja Kroon

De Indische buurt van Heemstede 16

Marc de Bruijn

Een vergeten muziekkorps in Bennebroek 23

Piet Jan Schotanus

De verdwenen hofstede Croesbeek 27

Martin Bunnik

Restauratie van de toren van de Bavo in Heemstede 35

Marloes van Buuren

Het Juffershuis van Leyduin 40

Marloes van Buuren

Van het bestuur

Verslag voorjaarsbijeenkomst 44

Excursie en Open Monumentendag 47

Gemeenteraadsnotulen Heemstede 1907-1990 gedigitaliseerd 49

Aandacht voor vergeten 'bollenveldenschilder' Koster 50

Vele handen gevraagd bij het Noord-Hollands Archief 51

Illustratieverantwoording 52

Voor uw agenda

- 16 augustus Excursie Fort IJmuiden, zie blz. 47
9 september Open Monumentendag, opening Pomphuis, bustocht met gele Leyland NZH-bus, zie blz. 47-48
9 november Najaarsbijeenkomst

Zie ook www.hv-hb.nl > Actueel > Jaarprogramma 2017
Alle data en activiteiten zijn onder voorbehoud.

Huisvesting HVHB: de architect vertelt

De verbouwing van het pomphuis stond onder leiding van de gemeente, uiteraard in nauw overleg met de HVHB. Als architect heeft de gemeente gekozen voor de Heemstedse architect – en tevens lid van de HVHB – Hein Peepkorn. Hieronder geeft hij een toelichting op zijn ontwerp.

Tijdens de verbouwing in het pomphuis, eind juni 2017.

‘Gekozen is voor een aanpak in drie stappen. Ten eerste is het casco ontdaan van alle niet-oorspronkelijke toevoegingen. Het pand is bouwkundig en constructief onderzocht en de vloer is verstevigd en uitgevlakt. Het pomphuis is vervolgens van binnenuit geïsoleerd en er is een staalconstructie gemaakt om een entresol te kunnen realiseren die vrij van de buitenmuren staat, zodat het monument zelf intact blijft en het licht op beide verdiepingen optimaal invalt door de hoge ramen. Als derde stap zijn alle gebruikerswensen, zoals een archiefruimte, als een maatwerkpakket ingebouwd.

De bestaande ruimte was met een netto vloeroppervlak van ca. 54 m² niet groot genoeg voor het nieuwe gebruik. Daarom is de entresol aangebracht. De hoogte van deze tussenvloer is zodanig gekozen dat op zowel de begane grond als op de verdieping een goede stahoogte en een maximaal bruikbaar vloeroppervlak zijn ontstaan.

Bij het ontwerp is voor het archief een lagere ruimtetemperatuur aangehouden dan voor de verblijfsruimte. Overwogen is om het archief beneden te maken, vanwege de hogere vloerbelasting en omdat warmte nu eenmaal stijgt. Een belangrijk uitgangspunt was echter om de verblijfsruimte maximaal toegankelijk te maken, omdat het gebouw ook een museumfunctie heeft.

Tijdens het ontwerpproces is uitgebreid gekeken naar het treffen van duurzame maatregelen. Het verwachte energiegebruik is laag, omdat het gebouw compact is en niet voltijd in gebruik. Gezien het beperkte budget is gekozen voor de meest voor de hand liggende maatregelen. Denk aan goede gevel- en dakisolatie, een zuinige cv-ketel, kort leidingwerk en LED-verlichting. Overige maatregelen, zoals zonnepanelen, waren niet aan de orde vanwege de monumentale status van het gebouw.

▲ De ontwerptekening van het vaandel van Advendo en het ‘omgebouwde’ vaandel van Kunst Na Arbeid. De tekening had andere kleuren dan het vaandel.

Bronnen

Voormalige Stichting Vogelenzang, met dank aan Esther Bakker: Notulen Bestuur Vogelenzang (periode 1928-1938); Notulen Ge- stichtsradaad Vogelenzang (periode 1928-1959); Jaarverslag 1950. G. Beliën, *100 jaar KNA, Muziek in Bennebroek, Vogelenzang en Zwaanshoek*, 2012. *Refajah*, *Christelijk maandblad voor de ziekenverpleging*, diverse nummers geraadpleegd uit de periode 1929-1938.

Met dank aan de familie Van Gaalen.

▲ Vignet van de Vereniging tot Christelijke Verzorging van Geestes- en zenuwzieken.
▼ Als detail van het vaandel dat KNA nog steeds gebruikt.

◀ Op de lus waar de stok van het vaandel doorheen gestoken werd staat de naam van de maker, de firma C.M van Diemen uit Dordrecht.

▲ Bij de bouw van de kerk was het voegwerk van de hele kerk een snijvoeg. Zo'n bewerkelijke voeg was qua kosten voor de hele toren niet meer haalbaar. Het bisdom legde wel de eis neer om tot zes meter hoog te werken met een snijvoeg, een gladde voeg waar de randen van weggesneden zijn, zodat de voorkant van de voeg gelijk ligt met de steen. De voegen waren op veel plekken verbrokken, zoals op deze foto. Het voegwerk van de toren is uitgehakt en waar nodig ook uitgeslepen om de stenen te sparen. Al het slechte metselwerk is vervangen, in totaal ongeveer vierhonderd stenen.

▲ De aandrijfmechanismen vanuit het uurwerk naar de wijzerwerken aan de vier zijden van de toren zijn geheel gerenoveerd. De zandstenen wijzerplaten zijn opnieuw geschilderd. Twee wijzers bleken gescheurd en verbogen te zijn. Ze zijn gerenoveerd, gerestaureerd en opnieuw verguld. Alle wijzers zijn weer voorzien van nieuwe lampjes. De beweegbare delen van het uurwerk zijn hersteld en alles is gesmeerd.

► Boven de klok zijn de raamopeningen afgedicht. De klankopeningen van de luidklokken (lamellen) zijn waar nodig hersteld op houtrot en geschilderd. Het regenwater dat daar naar binnen komt wordt afgevoerd met een loden hemelwaterafvoer. Deze is helemaal hersteld. Ook op andere plekken is lood- en zinkwerk hersteld.

▲ Foto uit 1911, leden van de familie Van Lennep.

▼ Het originele Juffershuis, hier kort voor het begin van de restauratie, was helemaal uit grenenhout opgetrokken.

baas 1920-1925) en Dirk Reede (tuinbaas 1931-1939) en hun gezinnen. Toen ten tijde van de Tweede Wereldoorlog het grote huis gevorderd was, week juffrouw Elly Dorhout-Mees uit naar het Juffershuis. In de laatste jaren voor de restauratie is het een tijd anti-kraak bewoond geweest. In maart 2015 werd het leeg opgeleverd.

Schouw, servieskast en turfkist

In de zomer van 2015 begon bouwhistoricus Odwin Ralling met het onderzoeken van het huis en de mogelijkheden om originele elementen te bewaren. Arthur Schaafsma: 'Je zou dat proces pellen kunnen noemen, stukje bij beetje het pand van zijn schillen ontdoen, zodat de kern met eventuele waardevolle zaken kon worden blootgelegd.' En die waren er gelukkig, met als pareltje de intacte historische keukeninrichting. 'Het is een wonder dat deze zo puntgaaf is. Ik ben zelf erg onder de indruk van de authentieke elementen, zoals de schouw, de servieskast en de turfkist, die we allemaal hebben laten restau-

▲ De eerste stap was de sanering van de asbestplaten op het dak. Daarvoor werd er een grote tent om het huis geplaatst zodat het werk ook bij slecht weer kon doorgaan en het pand in zijn geheel kon worden gestript en opnieuw opgebouwd. Foto februari 2016.

ren. We hebben ook de oude groene kleur teruggebracht.'

Een andere opmerkelijke ontdekking betrof de bouwhistorie van het Juffershuis. Schaafsma: 'Het leek in eerste instantie dat het om een dubbele woning uit één periode ging, maar het bleek dat het huis in delen is opge-